

ДО:

Г-ЖА ТЕМЕНУЖКА ПЕТКОВА
МИНИСТЪР НА ЕНЕРГЕТИКАТА
ГР. СОФИЯ 1000, УЛ. "ТРИАДИЦА" № 8

София, 25 април 2019г.

ОТНОСНО: Становище по Проект на Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България („Интегриран план“)

Уважаема г-жо Петкова,

Българската ветроенергийна асоциация (БГВЕА) е представителна организация за сектор вятърна енергия в страната. БГВЕА обединява мнозинството от фирмите, активни в сектора, основна част от които са производители. Членовете на БГВЕА формират съществен дял от общата инсталирана мощност на вятърна енергия в България. Основните насоки, в които работи активно асоциацията са за подобряване на законодателната и регулаторната рамка с цел създаване на една по-добра бизнес среда и справедливо третиране на инвестициите във вятърна енергия.

На фона на динамичното развитие на енергетиката през последните години, БГВЕА е сред основните участници във всички дебати, касаещи процеса на либерализация на сектора. В този смисъл и във връзка с представения проект на Интегриран план в областта на енергетиката и климата, в качеството ни на заинтересована страна, представяме на Вашето внимание нашите коментари и предложения.

1. БГВЕА счита, че **националната цел за дял на енергията от ВЕИ в брутното крайно потребление на енергия до 2030г. следва бъде значително по-амбициозна от заложените 25%**. Анализ на IRENA (Международната агенция за възобновяема енергия) за потенциала на страните от Европейския съюз за постигане на дял от ВЕИ до 2030, определя за България постижим дял на ВЕИ в крайното енергийно потребление от 35% при конкуренти разходи, като от посочените проценти значителен е дялът на енергията от вятър. Благодарение на вече съществуващите централи от възобновяема енергия страната ни преизпълни своята цел за възобновяема енергия в брутното вътрешно

енергийно потребление за 2020 г., като достигна 19%. Според нас тази позитивна линия трябва да бъде запазена, като се подчертае амбицията на страната да е сред лидерите в Европа за развитие на ВЕИ и да заложи конкретни мерки за справяне с климатичните промени. **В тази връзка БГВЕА счита, че националната цел за дял на енергията от ВЕИ в брутното крайно потребление на енергия трябва да бъде 35%.**

2. Интегрираният план е очакван и значим сигнал към инвеститорите за амбициите на страната да развива ВЕИ технологии. В не малка степен националните планове се очаква да насочат инвестиционния интерес и съответно средства към страните, които засвидетелстват своята решимост за развитие на тези технологии. Инвестиционният риск, който е ключов за цената на капитала и съответно цената на енергията, би бил по-нисък в страни с подчертано и ясно заявено намерение за развитие на ВЕИ мощности. Предвид чувствителността на българското общество към цената на енергията, считаме за наложително държавата да заложи в Интегрирания план **максимално висока цел за ВЕИ**, за да привлече инвестиции с ниска цена на капитала и по този начин да гарантира възможно най-ниска цена на електрическата енергия за крайните потребители.
3. С оглед постигането на целта от 35% дял в крайното енергийно потребление, в проекта на Интегрирания план следва да бъдат очертани необходимите **конкретни законодателни и регулаторни стъпки**, които да направят възможно и конкурентно навлизането и **пазарната интеграция на нови възобновяеми мощности**. Става дума за насърчаване на инвестициите в инсталации за съхранение на енергия, интелигентни мрежи, развитие на „demand side response”, т.е. потребителите да са активни участници на пазара, като управляват потреблението си според производствената обезпеченост на системата, взаимосвързаност на електроенергийната ни система и пазар в рамките на европейската електроенергийна система.
4. За развитието на електроенергийния сектор с нарастващ дял на възобновяеми източници е необходима стабилна и предвидима законодателна и регулаторна рамка, която да защитава вече съществуващите инвестиции и да им осигурява справедливо третиране. **Това може да се осъществи при липса на ретроактивни законодателни мерки**. Подобни мерки, константно променящи се условия и пазарни правила, подкопават сигурността и доверието на инвеститорите. С оглед на изложеното, мнението на БГВЕА е, че Интегрираният национален план трябва да съдържа текст относно защита на съществуващите инвестиции във възобновяема енергия и гаранция за запазване доходността на проектите съгласно схемата за подпомагане към момента на въвеждането им в експлоатация.
5. В проекта на интегрирания план следва да бъде взета предвид **ролята на вятърната енергия за поддържане на стабилността и сигурността на електроенергийната система**. БГВЕА счита, че заложената цел за постигане на нови 250 МВт вятърна енергия до 2030г., е недостатъчно висока.

При наличие на подходящи стимули за интеграция на ВЕИ на пазара и стабилна и предвидима регулаторна рамка, бихме могли да очакваме по-висок ръст на инсталираната мощност от вятърна енергия. На европейско ниво вятърната енергия е най-евтиният и достъпен енергиен източник. С намаляването на разходите и развитието на технологиите вятърните турбини стават все по-ефективни и лесни за пазарна интеграция, и безспорно те са основна технология за постигане на целта за декарбонизация. През следващите 10 години производството на енергия от вятър би могло да заеме все по-значимо място в енергийния микс на България. **В тази връзка нашето предложение е в Интегрирания план Климат и Енергетика да бъдат заложили 700 МВт нови инсталирани мощности в енергия от вятър до 2030г.**

6. Електроенергийният сектор в България преживя динамика през последните 10 години, обусловена както от своите специфики, така и от световните тенденции в енергетиката. **Енергийният преход**, като основна европейска цел в областта на електроенергията, изисква **пълна трансформация**, включваща прогресивна електрификация на икономиката, както и съществена промяна по отношение на централите с емисии на CO₂. През изминалата година на ниво ЕС се постави и нова амбициозна цел – пълна декарбонизация на енергийното потребление до 2050 г. Пътят към декарбонизация минава през електрификация на икономиката – до 2050 г. делът на електроенергията в крайното енергийно потребление трябва да достигне 53%, **като междувременно всички централи на фосилни горива следва да бъдат заменени с възобновяеми енергийни източници**. В проекта на Интегрирания план не откриваме конкретни мерки, които страната ни ще предприеме, за да извърши необходимата трансформация на електроенергийния пазар, която е възприета и прогласена на общоевропейско ниво. **Не е очертан план на страната за поетапно декарбонизиране и свързаното с това реструктуриране на сектора**. Липсва и адекватна политика за преквалификация и предоставяне на възможности за алтернативна заетост в районите, силно зависими от електропроизводство, базирано на въглища като енергоизточник. Според БГВЕА в Интегрирания план следва да бъдат предложени конкретни мерки в посока преминаване към ниско-въглеродно електропроизводство, като например включване на страната в европейските програми за реструктуриране на въглищните региони ("Въглищни региони в преход" например), активно участие с проекти в рамките на финансиращите механизми на ЕС, свързани със системата за търговия с емисии, национална подкрепа при преминаването на съответните райони към нисковъглеродна икономика, алтернативна индустриализация и насърчаване на ВЕИ-свързани производства и инсталации в тези райони.
7. Проектът на интегрирания национален план не засяга развитието на **корпоративни договори за изкупуване на ВЕИ енергия (Corporate PPA`s)** между производител и краен консуматор. В световната практика те започват да се утвърждават като успешен бизнес модел, който се развива на изцяло търговски принципи и не изисква ангажиране от страна на държавата. БГВЕА счита, че трябва да бъдат премахнати административните пречки и неизяснени въпроси за тяхното

реализиране, като например необходимостта от заплащане за различните мрежови и административни такси, и да бъде улеснено навлизането на такива споразумения.

8. Мнението на БГВЕА е, че отделен раздел от Интегрирания план трябва да бъде посветен на бъдещето на ВЕИ инсталациите след изтичане на техния жизнен цикъл. Вятърните централи, например, са с продължителност на живота средно около 20-25 години, след изтичането на която има три възможни опции: демонтаж, удължаване на живота или **възстановяване/реhabилитация /т.нар. repowering/**. Възстановяването изисква цялостно демонтиране и подмяна на оборудването (вкл. кулата и основата) или просто инсталиране на нов задвижващ механизъм и ротор и замяна на периферни компоненти; repowering е утвърдена европейска практика. Тя често е свързана с промяна на капацитета и периода на експлоатация на тези инсталации, което означава преразглеждане и издаване на редица разрешителни и нови съгласувателни процедури. Считаме, че repowering е значима възможност за увеличаване производството на вятърна енергия, което трябва да бъде заложено в Интегрирания план и да бъдат предвидени съкратени процедури за снабдяване с необходимите разрешителни и свързване с електроенергийната мрежа.

БГВЕА се надява, че изложените в настоящето становище препоръки ще бъдат взети предвид при финализирането на Интегрирания национален план Енергетика и Климат. Оставаме на разположение за съдействие и дискусия.

С уважение,

Миглена Стоилова
Председател на Надзорния съвет на БГВЕА